

Escolma

XELA ARIAS
SEN FRONTEIRAS

FOTOBIOGRAFÍA SONORA

UN PROXECTO DOCUMENTAL DE ARRAIANOS PRODUCCIÓN,
COORDINADO POR ASER ÁLVAREZ

 XUNTA
DE GALICIA

SE ME ACONSELLO

centro de pallas este corazón esperto
quixo ignora-los devastados
e foi coma con tempo abri-los regatos e
saíren ouveando as bestas ós camiños
desconsoladas
sen fillos
para logo deitarse na raxeira
cara ó último suspiro das luces
regresarse
e ablanda-los carreiros todos de puntillas
coma un soño e logo un soño imposible
despois un terrorismo de soños

—pero nada, aí—

...jo meu soño edificado
cada instante que os fentos adormecen
os detalles dos cristais!
«que a realidade te acompañe»
Entón descompoñe-los tránsitos discordes
e é miña a viaxe
que me recolle
aínda
despois de tódalas derrotas

—inexistentes—

Denuncia do equilibrio - Edicións Xerais, 1986

ST.

Arrolo

Tal e como menciona Chus Nogueira nas anotacións da *Poesía reunida* de Xela Arias: “As primeiras composicións da autora mostran polo tanto unha voz con vocación experimentadora, rica en cromatismos e dona xa duns trazos que sentaban as bases dunha poética singular no momento da súa escritura.” (Nogueira, 2018)

En 1986 Xela publica o seu primeiro poemario, *Denuncia do Equilibrio*, dentro da colección Vento Branco da editorial Xerais. Este libro, de edición moi coidada, recolle poemas publicados anteriormente pola autora ademais de incorporar ilustracións realizadas polo pintor Xosé Guillermo.

Denuncia do equilibrio supuxo unha innovación importante tanto polo aspecto físico do libro, como pola maqueta e polas ilustracións de Xosé Guillermo. Tamén pola súa temática, a denuncia de

aparentes ordes e aparentes equilibrios e especialmente pola ruptura da linguaxe que fai, pola innovación do verso e da linguaxe. Ademais é un libro moi urbano. (Nogueira, 2021)

É precisamente a cidade de Vigo a principios de 1980 a que supuxo unha importante influencia na obra de Xela Arias, pese a que “o nome propio da cidade só é mencionado unha vez nos poemas da autora, no segundo verso do poema “Érgome” publicado no número 3 de Katarsis en 1984” (Bragado, 2021)

Érgome
e Vigo vai aínda durmido...

Susana Trigo, amiga de Xela neste tempo, recorda así a cidade:

Vigo era calquera vila desartellada da Transición, por veces bastante convulsa, inhóspita moitas tardes, onde a mocidade con inquedanzas literarias ou de calquera tipo tiñamos que procurar o noso propio alimento. Daquela simplemente era a curiosidade urxente por vivir, conquistar un mundo propio, tomar posesión de todas as horas do día e a noite e de todos os libros, pubs, músicas... (Trigo, 2019)

[...] O medio fórmanos e desde os sete anos a miña cultura é urbana, eduqueime xogando nun solar e logo de ir á escola nun arrabalde de Vigo, según estudos nun centro do Calvario que é un barrio tamén moi de cidade. Fixen vida de barrio, identifícome con ela, e resúltame moi interesante o que saia de alí. O urbano non é parte de min senón unha circunstancia da vida. (Arias, 1990)

[...] en Galicia se publica poca poesía. En esta década que vivimos la mayor parte de la poesía está perdida o desvirtuada. Esta viene muchas veces más mostrada en la música como el rock and roll que en los libros de poemas [...]. Hago letras para Desertores porque son amigos míos y colegas. (Arias, 1989)

Unha Palabra para Xela Arias

Xose Luís Méndez Ferrín
Escritor e amigo de Xela Arias

Unha nova palabra ou maxia branca
que destrúa incinere como agora
eu fago de maxia e palabras cinzas
algo premeditado
que cumplo e é un tributo ó que me afago.

Denuncia do equilibrio
Edicións Xerais, 1986

Cun par de metros, a distancia,
observo as evolucións dos teus ollos, mans e
pensamentos.
Sei que debes aprender,
que no gaño dos teus erros serás sabio.
A distancia, observo que observas,
que probas, vacilas e recolle-las certezas.
Por moitas voltas da historia,
así as ponlas dos bídalos arraícen mañá nas
autoestradas,
este es ti, meu fillo, e por sempre xa es
o preferido dos deuses que eu admiro.

Dario a diario - Edicións Xerais, 1996

Unha Palabra para Xela Arias

Dario Gil
Fillo de Xela Arias

Amosaba contradicións pola maternidade e a crianza. Pensei que os versos ían quedar na casa pero leunos outra muller que me animou a compartir a experiencia desta escrita con outras mulleres. Unha vez que o libro é editado e sae do entorno familiar, Darío pasa a ser calquer neno. (Arias, 1997)

O 10 de outubro de 1994 nace Darío Gil Arias, o fillo de Xela e Xulio. Durante o embarazo e os primeiros meses de vida do neno, Xela crea o seu terceiro poemario, esta vez arraigado nos conceptos de maternidade e da relación dela co seu fillo.

Marilar Aleixandre fará a seguinte reflexión acerca da obra:

O embarazo, a maternidade, non foron tradicionalmente materia literaria e menos materia poética. Como di Carme Riera, de todas as

viaxes existentes é precisamente a viaxe cara á vida, o embarazo, a menos literaria, a menos cantada na poesía. Unha análise das razóns desta ausencia excede o propósito destas liñas, aínda que sen dúbida a predominancia do falante lírico masculino debe ser unha délas, así como unha identificación da muller como obxecto máis que suxeito do poema, e principalmente obxecto de desexo, rapaza, doncela, carácter ideal que perdería co embarazo e a maternidade. Son as poetas estadounidenses como Anne Sexton e Sylvia Plath as que nos anos 60 introducen nos seus poemas o parto, a maternidade —e tamén a menstruación, o aborto— o que lle reportaría a Sexton diatribas de críticos que a acusaban de “recrearse nos aspectos patéticos e noxentos da experiencia corporal” (Aleixandre, 1997)

Busco o modo de te acompañar sen estorbo,
que sexas ó meu carón feliz e creador
de ti,
de ti e mailo mundo que apañes.

Dario a diario - Edicións Xerais, 1996

[...] Convérteste tamén en personaxe desta historia, raíña parlante; emperatriz de sonidos guturais, invadida a túa vida de cueiros e biberóns, no fondo has de aprender unha nova linguaxe, produto da túa maior diversión e esa é que estás a transmitir. Darío é o teu diario, as túas contradicións, as túas equivocacións, ese desexo de acompañar sen estorbo, a túa transmisión da evolución dos pasos, da linguaxe dese ser algo de teu, que xa é el. (Romero, 1997)

Unha Palabra para Xela Arias

Lois Arias
Irmán de Xela Arias

